

Література:

1. Крупницький Б. Гетьман Пилип Орлик / Б. Крупницький / Історичні постаті України: Історичні нариси: Зб.; [упорядн. та автор вступн. ст. О.В. Болдирев]. – Одеса: Маяк, 1993. – С. 337-383.
2. Лапенко С.К. Конституція Пилипа Орлика: історія створення та місце в українському конституційному процесі / С.К. Лапенко // Серія «Історія та географія». – 2013. – № 47. – С. 1-5.
3. *Оглоблин Олександр. Бендерська Конституція 1710 року / О. Оглоблин // Гетьман Іван Мазепа та його доба / [друге доповн. вид. ред. Л. Винар]. – Нью-Йорк; Київ; Львів; Париж; Торонто, 2001. – С. 334-360.*
4. Шендрик Л.К. Пилип Орлик / Л.К. Шендрик, О.В. Янович. – Полтава: Форміка, 2005. – 140 с.

Гринь О.

(наук. кер. — ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка IV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

СОЦІАЛЬНА НЕЗАХИЩЕНІСТЬ СЕЛЯНКИ-КОЛГОСПНИЦІ (20-30-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

Конструювання більшовицьким режимом нового образу селянки — колгоспниці було історично підготовленим, об'єктивно обумовленим явищем, яке прямо так і опосередковано супроводжувалося докорінними змінами в політичному, соціально-економічному, культурно-духовному житті селянки-колгоспниці. Навіть несприйняття широким загалом соціалістичних і комуністичних ідей, з їх утопічними обіцянками зрівнялівки та справедливості, не відвернуло Україну від участі в кривавому більшовицькому експерименті.

В перші роки радянської влади провідними ідеологами більшовизму була усвідомлена і обґрунтована необхідність застосування під час індустріалізації жіночої робочої сили в колгоспах.

Ставлячи перед країною завдання залучити додаткові ресурси, потрібні індустріалізації, влада провела цілу низку заходів, спрямованих на залучення сільських жінок до колгоспів та формування нового жіночого образу селянки-колгоспниці. Загальні суспільно-політичні перетворення, в тому числі родини, потягли за собою й зміну цінностей та світогляду і поступово відсувалися на задній план. Було зруйновано велику кількість сімей, суспільство поступово звикало до такого розповсюдженого на той час явища як «неповна родина». Селянки знаходять собі родину в колективі — в колгоспі, де їх названими батьками стають бригадири, обов'язково члени партії.

Жінки нової більшовицької держави отримали повноту формально-юридичних прав і свобод відповідно до Конституції 1918 р. Українські радянські Конституції 1919 та 1929 років зрівняли жінок і чоловіків у громадянських та політичних правах. Остаточо принцип рівності прав жінок і чоловіків було включено до Конституції Української Соціалістичної Радянської республіки 1929 р. Стаття 5 проголошувала забезпечення політичних прав для трудящих мас «без різниці статі, віри, раси і національності». Дані права були репрезентовані новою владою як дарунок: «якого ж кращого й ціннішого дарунку ще треба жінкам» [4, с.284].

У своїй промові на XIII з'їзді РКП(б) у 1924 р. Й. Сталін зазначив: «Треба визнати, що половина населення нашого Радянського Союзу – жінки – все ще лишаються осторонь від великого шляху радянського і партійного будівництва» [2, с.76].

Для того, щоб стати відомою людиною в колгоспному світі, потрібно було показати високі виробничі досягнення. Але без підтримки партійних працівників навряд чи можна було досягти значних успіхів. Найбільш яскравий приклад такого злету — Паша Ангеліна та Марія Демченко. Обидві вони були колгоспницями-механізаторами. На їх прикладі компартійно-державне керівництво намагалося показати, що в колгоспах немає розподілу праці за статевим принципом і кожна жінка може досягти таких же результатів, як і чоловік [3, с.211].

Партія видавала одну директиву за іншою, мета — максимальне залучення жінок у радянське будівництво.

Особливо це було актуально в плані якнайширшого залучення жіноцтва до колгоспного виробництва, адже жінки, після того як багато чоловіків пішли працювати на промислові підприємства та новобудови промислових гігантів, залишилися основною робочою силою в колгоспах.

Жінка повірила, що вона є повноправним і повноцінним членом суспільства, який здатний самостійно прогледувати себе і дітей, таким чином сталінська держава загнала різними засобами в колгоспну клітку мільйони й мільйони радянських жінок.

Колгоспниця і матір повинна народжувати здорових дітей для соціалістично-утопічного майбутнього. Жінка, що виконувала фізичну працю нарівні з чоловіком, до того ж народжувала рідній державі достатню кількість майбутніх громадян, відчуваючи при цьому велику вдячність владі за цілковите «звільнення» від рутинного домашнього господарства, була ідеальним варіантом вирішення багатьох нагальних проблем, які стояли перед Державою і Партією.

Головною проблемою було те, що на довгі часи ідеалом жіночої соціальної активності стала жінка, що виконує традиційно чоловічу, іноді важку фізичну працю. Іншим боком проблеми була й певна втрата чоловіками розуміння власного місця в соціумі, який, хоч і залишався патріархальним, але вже містив у собі зародки конфлікту, що полягав у домінуванні

слабких чоловіків над сильними жінками з усіма відповідними наслідками [1, с.389].

Україну сколихнула хвиля антиколгоспних виступів, найчастіше очолюваних жінками. За іронією історії найбільше людей зібрали стихійні мітинги 8 березня. Жінки, які брали в них участь, вимагали розпуску колгоспів, повернення усуспільнення реманенту, посівного матеріалу та землі. Самочинно розбиралося майно, занесене до колгоспів. Серед мітингуючих нерідко зустрічалися і перевдягнені в жіноче вбрання чоловіки. Таким чином селяни хотіли вберегтися від можливого застосування проти них каральних заходів НКВС і репресій, але радянська репресивна машина виконала своє призначення, тисячі учасниць тих заворушень були засуджені [4, с.233].

Жінки особливо активно виступали проти усуспільнення. Масові виступи за участю жінок влада називала «бабськими бунтами», «жіночими демонстраціями», «волинками». Права жінок були рішуче зупинені директивами «згори» [2, с.76].

Україна перебувала в епіцентрі комуністичного експерименту, внаслідок якого втратила близько двадцяти мільйонів найактивнішого населення. Саме в Україні продовжує діяти партія, очільники якої прийшли з більшовицького комуністичного минулого, публічно не розкаялися за злочини, при тому продовжують збурювати громадськість облудними гаслами і заявами, ініціюючи мітинги під символами комуно-фашистського режиму, безцеремонно пропагучи тогочасну владу. За останні двадцять два роки в Україні вже багато чого було викрито. Проте злочини комуністичного режиму та належна оцінка комуністичної ідеології залишається відкритою, що вже само по собі спонукає до замовчування минулого, до невпевненості у завтрішньому дні, а в майбутньому — до подвійних стандартів.

Література:

1. Гогія Н. Жінка у радянському соціокультурному просторі 1930-х рр.: гендерний аспект української урбанізації / Нані Гогія // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. —Т.5. — 577 с.

2. Лукашевич О. До питання повсякденного життя сільського жіноцтва у 1930-х рр. / О. Лукашевич // Матеріали II Міжнародної наукової конференції. — Перерейслав-Хмельницький, 2010. — 215 с.

3. Маркова С.В. Історія України: конструювання більшовицьким режимом нового образу селянки-колгоспниці / С.В. Маркова //Збереження національної ідеї та національної самосвідомості українського народу в контексті трагічних подій XX століття.: Збірка наукових праць. Випуск V. — Хмельницький, 2012. — 376 с.

4. Орлова Т. Українська селянка за умов колективізації та голодомору / Т. Орлова //Збірка наукових праць. Випуск I. — Кам'янець-Подільськ, 2009. — 377 с.